

ברכות - פרק א' משנה ג'

הקדמה: לאחר שלמדנו בשתי המשניות מתי זמן קריאת שמע בערב ומתי בבוקר, באה משנתנו ללמד דרך הקריאה של קריאת שמע. ונחלקו בזה בית שמאי ובית הלל.

בית שמאי אומרים – בית שמאי סוברים ואומרים

בערב – בקריאת שמע בערב

כל אדם – כל אדם שהוא קורא קריאת שמע

יטו – יטו וישכבו על צדם

ויקראו – ויקראו קריאת שמע [דרך שכיבה]

ובבוקר – בקריאת שמע בבוקר

יעמדו – יקראו בעמידה

שנאמר – שכתוב

ובשכבך – בערב דרך שכיבה

ובקומך – בבוקר דרך קימה

ובית הלל – ובית הלל חולקים ואומרים

כל אדם – כל אדם שקורא קריאת שמע

קורא כדרכו – יכול לקרוא כהרגלו וכרצונו [בערב ובבוקר]

שנאמר – שכתוב

ובלכתך בדרך – שאפשר לקרוא גם דרך הליכה

ז"א שלפי בית הלל יכול לקרוא קריאת שמע באיזה אופן שרוצה בין בשכיבה ובין בעמידה ובין בהליכה, ולפי בית שמאי בערב דרך שכיבה כי נאמר ובשכבך ובבוקר דרך קימה כי נאמר ובקומך, א"כ נשאלת השאלה מדוע לפי בית הלל כתוב בתורה ובשכבך ובקומך ואת זה שואלת עכשיו המשנה.

אם כן – אם כך שבית הלל לומדים מהפסוק ובלכתך בדרך [ולא מהפסוק

בשכבך ובקומך]

למה נאמר – למה כתוב בתורה

המשך פרק א' משנה ג'

ובשכבך ובקומך – את הפסוק ובשכבך ובקומך
בשעה שבני אדם שוכבים – בשעה שבני אדם הולכים לישון [ולא הכונה
שכיבה ממש]
ובשעה שבני אדם עומדים – בשעה שבני אדם קמים [ולא הכונה שעומדים
ממש]

פירוש שלא בא הכתוב ללמדינו אלא את הזמנים של קריאת שמע והם
בשכבך שאנשים הולכים לישון ובקומך שאנשים קמים בבוקר ואז הם זמני
מצות קריאת שמע ולא כמו שבית הלל אומרים איך צריך לקרוא בעמידה או
בשכיבה.

אמר רבי טרפון – סיפר רבי טרפון
אני הייתי בא בדרך – אני הלכתי פעם בדרך [והגיע זמן קריאת שמע של
ערבית]

והייתי לקרות – ונשכבתי לקרוא קריאת שמע
וסכנתי בעצמי – והכנסתי את עצמי לסכנה
מפני הליסטים – מפני השודדים

היות והיה הולך רבי טרפון על חמור והגיע זמן קריאת שמע וירד מהחמור
כדי לקיים דברי בית שמאי ולהחמיר על עצמו ולקרוא דרך שכיבה והגיעו
שודדים וגזלוהו וכמעט הרגוהו וחיוו היו בסכנה מפני מעשה זה ולמעשה
הלכה כבית הלל והיה יכול לקרוא כדרכו על החמור ולא לרדת מהחמור.

אמרו לו – אמרו לו חכמים

כדאי היית – היית ראוי

לחוב בעצמך – להיות בעצמך חייב מיתה

שעברת על דברי בית הלל – שלא נהגת כדברי בית הלל.

כלומר שאילו היו הליסטים הורגים אותך היית בעצמך חייב במיתתך ואתה
אשם היית במיתתך בגלל שעברת על דברי בית הלל.